

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 241/2019-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. septembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou PAICEK LEGAL, s. r. o., Panská 17, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Martin Paiček, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a uznesením Okresného súdu Piešťany č. k. 7 C 103/2008-845 z 26. septembra 2018 a uznesením Okresného súdu Piešťany sp. zn. 7 C 103/2008 zo 7. júna 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. augusta 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) postupom a uznesením Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 103/2008-845 z 26. septembra 2018 (ďalej aj „prvé napadnuté uznesenie“) a uznesením okresného súdu sp. zn. 7 C 103/2008 zo 7. júna 2019 (ďalej aj „druhé napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že vo veci určenia, že vec patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov vedenej okresným súdom, vystupovala sťažovateľka ako žalovaná v 2. rade.

2.1 Okresný súd Piešťany rozsudkom č. k. 7 C 103/2008-515 z 9. apríla 2015 žalobu zamietol, žalovanému v 1. rade náhradu trov konania nepriznal a žalobkyni uložil povinnosť nahradiť sťažovateľke ako žalovanej v 2. rade 100 % trov konania. Na odvolanie žalobkyne rozhodol Krajský súd v Trnave rozsudkom č. k. 23 Co 553/2015-598 z 28. októbra 2015, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a v časti trov konania sťažovateľke ako žalovanej v 2. rade rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2.2 Okresný súd uznesením č. k. 7 C 103/2008-709 zo 6. júna 2017 uložil žalobkyni povinnosť nahradiť sťažovateľke ako žalovanej v 2. rade trovy prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Na odvolanie žalobkyne rozhodol Krajský súd v Trnave uznesením č. k. 11 CoP 249/2017-807 z 5. februára 2018, ktorým uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a sťažovateľke ako žalovanej v 2. rade priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 12. marca 2018.

2.3 Podaním zo 14. júna 2018 podal právny zástupca sťažovateľky ako žalovanej v 2. rade vyčíslenie trov konania, pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 9 329,28 € a z iných trov konania (súdny poplatok) vo výške 33 €.

2.4 Okresný súd uznesením č. k. 7 C 103/2008-845 z 26. septembra 2018 (prvé napadnuté uznesenie) uložil žalobkyni povinnosť zaplatiť žalovanej v 2. rade k rukám advokáta žalovanej v 2. rade náhradu trov konania pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia v sume 1 376,33 € a z iných trov konania (súdny poplatok) v sume 33 €. O sťažnosti žalobkyne i sťažovateľky ako žalovanej v 2. rade rozhodol okresný súd

uznesením sp. zn. 7 C 103/2008 zo 7. júna 2019 (druhé napadnuté uznesenie) a zmenil prvé napadnuté uznesenie okresného súdu tak, že žalobkyňa je povinná zaplatiť sťažovateľke ako žalovanej v 2. rade k rukám jej advokáta náhradu trov konania pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia v sume 1 333,24 € a z iných trov konania (súdny poplatok) v sume 33 €, do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia a vo zvyšnej časti sťažnosť žalobkyne i celú sťažnosť sťažovateľky zamietol.

2.5 Okresný súd v odôvodnení druhého napadnutého uznesenia v relevantnej časti uvádza:

«Súd sa následne zaoberal sťažnosťou žalovanej v 2. rade proti uvedenému uzneseniu, ktorú žalovaná v 2. rade odôvodnila tým, že považuje napadnuté uznesenie súdu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky za nezákonné. V zmysle citovaného ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky: „Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak aj nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.“ Žalovaná v 2. rade doložila súdu znalecký posudok č. 29/2015, vypracovaný [REDAKOVANÉ] 14. marca 2015, ktorým preukázala oprávnenosť nároku domáhať sa trov právneho zastúpenia, vychádzajúc zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo výške 565,97 eur. Je preto bez akýchkoľvek pochybností, že hodnotu veci, resp. práva bolo a je možné vyjadriť v peniazoch. Predmetom sporu bolo určenie, že vec (nehnutelnosť) patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Súd v uznesení nevysvetlil, z akého dôvodu nie je možné vyjadriť hodnotu nehnuteľnosti, určenie vlastníctva ktorej bolo predmetom súdneho konania, v peniazoch osobitne, ak táto aj reálne určená (vyjadrená) bola (dokonca znaleckým posudkom). Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že súd odôvodnil svoje rozhodnutie výlučne aplikáciou ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, t. j. s odôvodnením, že hodnotu veci alebo práva nemožno vyjadriť v peniazoch a poukázal pritom na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 48/2013.

Súd uvádza, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozhodnutia č. k. 7 C 103/2008-845 z 26. septembra 2018 v tom, že v danej právnej veci, ktorej predmetom je určenie, že vec (nehnutelnosť, ktorá nie je určená ani neslúži na bývanie) patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, nie je možné hodnotu (cenu) predmetu

sporu vyjadriť v peniazoch, pretože súd v tomto konaní posudzuje len to, či daná nehnuteľnosť patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov a teda v konaní sa má (a môže) iba odstrániť existujúca právna neistota v otázke toho, či táto vec patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov; podanou žalobou žalobkyne sa teda nemá (a ani nemôže) priamo priznať právo, hodnota ktorého je vyjadriteľná v peniazoch (pozri tiež nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 48/2013 z 3. apríla 2013). Súd preto konštatuje, že pri výpočte odmeny za jeden úkon právnej služby mal právny zástupca žalovanej v 2. rade postupovať v zmysle § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, nakoľko hodnotu veci alebo práva nebolo možné vyjadriť v peniazoch, a teda sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je vo výške jednej trinástiny výpočtového základu. Predmetom sporu v danom súdnom konaní bola otázka určenia, či predmetná nehnuteľnosť patrí do BSM žalobkyne a žalovaného v 1. rade, a preto pri takomto druhu súdneho konania nie je možné pri určovaní tarifnej odmeny za poskytnuté právne služby vychádzať z hodnoty veci, ktorá má patriť do BSM, nakoľko daný spor nie je sporom o určenie vlastníckeho práva. Výsledok konania o určenie, že daná vec patrí alebo nepatrí do BSM totiž nezakladá vlastnícke právo žalobkyne a takéto rozhodnutie súdu prvej inštancie má v danom prípade pre žalobkyňu (a teda aj žalovaného v 1. rade a žalovanú v 2. rade) len nepriamy materiálny dosah (pozri rozsudok Krajského súdu Bratislava zo dňa 29.04.2014, sp. zn. 5Co/193/2014, Rozsudok Krajského súdu Trenčín zo dňa 05.5.2016, sp. zn. 4Co/656/2015). Z uvedených skutočností ako aj z konštantnej súdnej praxe vyplýva, že pri posudzovaní toho, či vec patrí alebo nepatrí do BSM sa výška tarifnej odmeny advokáta musí určovať ako v spore s neoceniteľnou hodnotou veci. V takomto type súdneho konania ide teda o odstránenie spornosti toho, čo tvorí masu BSM; cena veci, o ktorú v konaní ide, nemá v takomto prípade nijaký určujúci význam a preto má byť základná sadzba tarifnej odmeny advokáta za jeden úkon právnej služby určená vo výške 1/13 výpočtového základu v zmysle § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.»

3. Sťažovateľka v úvode svojej sťažnosti hodnotí, že v ústavnou sťažnosťou napadnutých uzneseniach sa okresný súd v odôvodnení s vecou nedostatočne vysporiadal a jeho odôvodnenie nemožno považovať za spĺňajúce kritériá jasného a zrozumiteľného (t. j. riadneho) odôvodnenia.

3.1 Sťažovateľka dôvodí, že hoci sa druhé napadnuté uznesenie javí ako kvalifikované rozhodnutie z dôvodu jeho rozsiahlosti (celkovo má 18 strán), nie je ničím iným, ako niekoľkonásobným doslovným prepisom argumentácie sporových strán, ktorú uviedli vo svojich sťažnostiach proti prvému napadnutému uzneseniu okresného súdu, a ich následných vyjadrení. Druhé napadnuté uznesenie trpí podľa mienky sťažovateľky vadami spočívajúcimi v absencii jasného a právne korektného odôvodnenia. Okresný súd sa podľa presvedčenia sťažovateľky v žiadnom smere nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľky, ktorá spočívala v tom, že v dôsledku nesprávnej aplikácie vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej aj „vyhláška“), zo strany okresného súdu došlo k nesprávnemu výpočtu trov právneho zastúpenia, ktoré boli sťažovateľke ako žalovanej v 2. rade právoplatne priznané. Sťažovateľka podľa jej slov doložila súdu znalecký posudok č. 29/2015, vypracovaný [REDAKOVANÉ] 14. apríla 2015, ktorým preukázala oprávnenosť nároku domáhať sa trov právneho zastúpenia, vychádzajúc zo základnej sadzby tarifnej odmeny podľa § 9 v spojení s § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky, a to za jeden úkon právnej služby odmeny vo výške 565,97 €.

3.2 Sťažovateľka je toho názoru, že hodnotu veci, resp. práva bolo a je možné vyjadriť v peniazoch. Predmetom sporu na okresnom súde bolo určenie, že vec (nehnuteľnosť) patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Súd v oboch uzneseniach napadnutých touto ústavnou sťažnosťou podľa sťažovateľky nevysvetlil, z akého dôvodu nie je možné vyjadriť hodnotu nehnuteľnosti v peniazoch, osobitne, ak táto bola reálne určená znaleckým posudkom.

3.3 Sťažovateľka ďalej uvádza, že zo žiadnych známych skutočností, vyplývajúcich zo súdneho konania, vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7 C 103/2008, nevyplýva, že by jeho predmetom bola nehnuteľnosť, ktorej charakter (určená na bývanie alebo slúži na bývanie) by odôvodňoval použitie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Predmetom konania v konaní pred okresným súdom bolo určenie, že nehnuteľnosť, ktorou bola orná pôda, patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Nejde teda o nehnuteľnosť,

ktorá je určená na bývanie alebo slúži na bývanie, a preto nespĺňa taký charakter nehnuteľnosti ako predmetu sporu, pre ktorý by súd mohol pri rozhodovaní o výške trov aplikovať § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky.

3.4 Sťažovateľka zastáva názor, že základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo výške 1/13 výpočtového základu je prípustná výlučne v prípadoch uvedených v § 11 ods. 1 písm. a) až c) vyhlášky, pričom ani jeden z tu taxatívne uvedených prípadov nemožno aplikovať na predmet uvedeného sporu. Ustanovenie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky nie je podľa sťažovateľky možné v danom prípade použiť s ohľadom na možnosť vyčíslenia hodnoty veci, čo bolo v konaní preukázané predloženým znaleckým posudkom č. 29/2015, vypracovaným [REDACTED] 14. apríla 2015, a ustanovenie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky nemožno použiť z dôvodu, že v danom spore ide o nehnuteľnosti, ktoré nie sú určené na bývanie ani neslúžia na bývanie (ide o ornú pôdu).

4. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví:

„Sťažnosti sa vyhovuje.

Základné právo Sťažovateľa na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo vlastníť majetok podľa článku 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bolo postupom a uznesením Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 7C/103/2008-845, ECLI:SK:OSPN:2018:2508899638.33 zo dňa 26. 09. 2018 a uznesením Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 7C/103/2008, IČS: 2508899638, ECLI:SK:OSPN:2019:2508899638.34 zo dňa 07. 06. 2019, porušené.

Uznesenie Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 7C/103/2008-845, ECLI:SK:OSPN:2018:2508899638.33 zo dňa 26. 09. 2018 a uznesenie Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 7C/103/2008, IČS: 2508899638, ECLI: SK:OSPN:2019:2508899638.34 zo dňa 07. 06. 2019 sa zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Piešťany na ďalšie konanie.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

K napadnutému postupu a uzneseniu okresného súdu č. k. 7 C 103/2008-845 z 26. septembra 2018

6. Ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu a napadnutému uzneseniu okresného súdu č. k. 7 C 103/2008-845 z 26. septembra 2018 je potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci.

6.1 Z čl. 127 ods. 1 ústavy pramení, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základných

práv a slobôd poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a ústavný súd až subsidiárne.

6.2 Z ústavnej sťažnosti je nepochybné, že sťažovateľka využila svoje právo podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu č. k. 7 C 103/2008-845 z 26. septembra 2018 sťažnosť, o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť okresný súd v sťažnostnom konaní. Právomoc okresného súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľky v danom prípade nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom uznesení okresného súdu č. k. 7 C 103/2008-845 z 26. septembra 2018, keďže sťažnosť v tomto prípade predstavuje účinný opravný prostriedok ochrany práv sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu č. k. 7 C 103/2008-845 z 26. septembra 2018.

6.3 Ústavný súd poskytuje ochranu základným právam a slobodám iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri skúmaní podmienok konania o ústavnej sťažnosti riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je ochrana základných práv a slobôd poskytovaná ústavným súdom prostredníctvom ústavou a zákonom o ústavnom súde upraveného konania o ústavnej sťažnosti subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak o tejto ochrane nerozhodujú všeobecné súdy (porov. *mutatis mutandis* II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

6.4 Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

K napadnutému uzneseniu okresného súdu sp. zn. 7 C 103/2008 zo 7. júna 2019

7. Ústavný súd opakovane (z najnovšej judikatúry porov. medzi mnohými napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 383/2017, II. ÚS 566/2018, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 105/2018, II. ÚS 178/2019) judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu.

7.1 Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 494/2018, II. ÚS 566/2018).

7.2 Ďalej ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že ak Civilný sporový poriadok (predtým Občiansky súdny poriadok) vylučuje uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o trovách konania (§ 419, § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania (I. ÚS 56/2017, I. ÚS 188/2018).

8. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil v skutkových a právnych záveroch druhého napadnutého uznesenia okresného súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho extrémnu arbitrárnosť alebo absolútnu ústavnú neakceptovateľnosť.

8.1 V rámci rozhodovania o otázke výšky náhrady trov konania úspešnej sťažovateľky ako žalovanej v 2. rade (t. j. otázka, aká by mala byť výška odmeny advokáta za 1 úkon právnej služby) okresný súd ústavne udržateľným spôsobom (i) interpretoval príslušné ustanovenia vyhlášky a (ii) tieto aplikoval na ustálený skutkový a právny stav vo veci, do interpretácie a aplikácie ktorej ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery okresného súdu.

8.2 Záver okresného súdu, že v danej právnej veci, ktorej predmetom je určenie, že vec (nehnuteľnosť, ktorá nie je určená ani neslúži na bývanie) patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, nie je možné hodnotu (cenu) predmetu sporu vyjadriť v peniazoch, pretože súd v tomto konaní posudzuje len to, či daná nehnuteľnosť patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a teda v konaní sa má (a môže) iba odstrániť existujúca právna neistota v otázke toho, či táto vec patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, navyše, netrpí ani absenciou logiky a hlavne je v súlade s judikatúrou ústavného súdu v obdobných právnych otázkach (na ktorú navyše okresný súd z časti odkázal).

8.3 Vzhľadom na dosiaľ prezentované závery ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2019